

Излази три пут у месецу на 1 табаку.

Претплата се шаље напред уредништву

Неплаћена писма од нередовних дописника не-примају се.

ПАСТИР

За све српске крајеве стаје на годину 60 гр. или 6 фор. на по године 30 гр. или 3 фор. на три мес. 15 гр. или 1. фор. и 50 новчића.

ЛИСТ ЗА НАУКУ И КЊИЖЕВНОСТ ДУХОВНОГ САДРЖАЈА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ РЕКТОР БОГОСЛОВИЈЕ ПРОТА НИКОЛА ПОПОВИЋ.

САДРЖАЈ: Како освојише турци Цариград. — Слово на Цвети. — Катихизација. — Глас материн. — Јавна благодарност. — Некролог. — Оглас.

Како освојише Турци Цариград.

(Свршетак.)

Тако говори савремена прича руска о заузетку Цариграда: у њој се живо црта жалосно мишљење Грка убеђених, да их је Бог предао у руке непријатељу. „Шта може да учини одважност човекова против божије воље? Све па и да се брда подигну, не би могла да надвладају божије воље. — *Ако ли Бог не сачува град, узаман лебди над њим стражар.*“ Та прича тврди, да Махмуд, уморен узалудном опсадом већ хћаше да отступи од града, но, *да се испуни божија воља*, њега задржа неко знамење што га крешљаше. 29-ог Маја рано изјутра упадну у град пешаци и коњици с топовима и трубама и са свом опремом ратном. Кад видеше овај на-сртај византијски великаши, они хтедохе да уклоне цара те да не би одједном погинуо. „Не жалите ме, говораше он њима кроз сузе, сетите се речи, што рекох: ја положих заклетву да овде с вама умрем.“ Они опет њему одговорише: „Ми ће мо сви да умремо за цркве (веру) и тебе господару.“ али га ипак одведоше од бедема, пољубили се с њиме последњи пут те се изнова вратили на своја места.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Међу тим Батаули-паша предре до пролома. Грци му се не могаху одупрети и он уђе у град. Ту се тек отпочне сеча, најжешћа од свих досад: велмуџи, бољари и војводе падаше један за другим. „Бесни Махмуд“ пошље сву своју силу у град по свима улицама и на сва врата те да предусретне цара, а сам остане само са јаничарима опкопан ода свуда и окружен стрелама и копљима. Међу тим цар, као да слушаше вољу божију, пође у цркву пане на земљу, те мољаше за милост и опроштај греха, исповедаше се и прашташе са патријархом, са свештенством, царицом и причести се св. причешћем. Кад је изишао, сав народ што беше у цркви удари у кукање и запевку тако да се је мислиш црква тресла и „тај глас држим допираше до неба“ Излазећи из цркве цар само рече: „ко хоће да страда за цркве Господње и за веру хришћанску, нек пође за мнош.“ За тим узиаше на фариса, те одлети ка златним вратима где се нада да ће сусрести „непријатеља безбожна.“

Он имађаше уза се свега до 3.000 војника. Он нађе на капији силество турака који мотрише на њ; пође за капију али не могаше да прође од силества тела; и изнова га сретаху гомиле турака, те се с њиме клаше док не погибе. „Зар већ не оста ни једнога хришћанина који би ми одрубио главу“ говораше цар, кога окружаваху гомиле неверника. И то беху његове потоње речи: у исти га тренутак удари један турчин по лицу, а други од остраг начини му смртоносну рану. Турци не познаше цара, с тога му бадише тело у гомилу од трупина осталих што изгибоше... Тако пострада благоверни цар Константин за цркве Господње и за православну хришћанску веру 29-ог Маја, али је својом руком смлатио, као што говорише неизгинули „безбожници“ више од 600. Турака. Тако се изврши као што је речено: „Константин је подигао а под Константином је се довршило“... 29-ог Маја 1453 г. у 6 сахата изјутра, у брзо пошто погибе на бедемима византије последњи њен цар, овладаше

турци градом. Турци је се довршио: после се отпочеше при-
зори проливања крви и грабежа, као што се свагда догађа
кад варвари освоје град.

Још кад мишљаше да напада, Махмуд II. храбрио је
своје војнике тиме што им је говорио: „пошто освојите
град, да ћу га вама (на плачкање) за три дана (осем бе-
дема и кућа); ма како добити, злато, сребро, одело, жене,
— то је све ваше!“ Услед такога обећања, турци пошто
јурише у град, почеше да чине најгрђа насиља и пустоши
са азијским беснилом и дивљаштвом. „Ко ће да опише ту
несрећу?“ вели сувременик. „Ко ће да опише плач и вриску
детењу, сузе матера и њецање отаца?“ Онамо вуче за собом
Турчин из цркве калуђерицу, овамо опет други јачи отима
од њега плен; на другој страни вуку жену за косу а сво-
јој је тело голо. Госпођа и слушкиња, господин и роб ује-
дно свезани; архимандрит привезан уза свога слугу; млади
људи везани заједно са девојкама, које до тада не смејале
ни сунце да греје, и које једва да су смели очеви гледати;
ако ли се ко год противио тога бише немилице.“

Становници цариградски гомилама трчаху ка цркви св.
Софији: беше неко веровање, да ће, у случају ако турци
заузму Цариград, сићи анђео божји у цркву те ће да даде
једном слабом и сиротном човеку мач са речима: „узми
овај мач те помози и заштити народ божји!“ Но анђео бо-
жји не силазаше у цркву и ником не даваше спасоносна
мача. Турци улете у цркву св. Софије и сецаху хришћане
без икака отпора. Изглед освојена града беше ужасан. „На
многим местима“ вели летописац „немогаше се видети зе-
мља од множине телеса; ода свуда се чујаше вриска и
њецање поштованих матера и девојака, које се беху посве-
тили Богу. Турци их вукоше за косе из цркава... Овде
се претстављаше погледима божанствена крв Спасова про-
ливена по земљи и његово тело разбацано по буџаци-
ма; свето сасуђе ваљаше се по земљи свуда изломљено;

тамо образи (иконе) урешени златом, сребром или драгим камењем, бише гажени ногама или се употребљаваху место столова; св. одеће изаткане свилом и златом, служише у место коњских аша (покроваца), или се простираху под ноге као ћилими; и још много што шта, што би сваком човеку узмутило крв и натерало сузу, изврши се тога дана рукама претеча антихристових. О Христе цару твоји су премудри путеви сакривени и не исказани!

„У цркви премудрости Божије, томе земаљском небу, престолу славе Божије, колесници херувимској, творевини Божијих руку, виделу света, у тој цркви на олтару бацише се турци и одаваше незајажљивим страстима, окружени женама, девојкама и младићима. Ко да те не оплакује, о пресвећена цркви?! Свуда плач и страдања, у кућама сузе у црквама уздицање људи, букање жена, грабежи, пљачка, беде; нигде не оста кутка, а да не би опљачкан. Господе Христе цару! Спаси ода оваке беде сваку област и сваки град, где су хришћани!“

У подне, кад престаше убиства, Махмуд II, окружен великашима ујаше свечано у град и упути се ка цркви св. Софије. Кад је дошао до цркве, сјаше с коња поспе своју главу са земљом у знак благодарности према Богу, па после дивећи се красоти црквине рече: „доиста, ово беху људи; нема их и неће им никад више бити равних.“ Ушав у цркву, он је дуго разгледаше. У то доба ломљаше неки Турчин у цркви мермерни стуб; Султан га упита зашто то ради а овај одговори: из ревности према вери. Махмуд потргне мач, те га луци њиме тако да је пао предањ полумртав: „ја вам допустих, повика Султан: да збирате пљачку и сакровишта, а здања су моја!“ Уз то не могаше да сакрије сажалење са услова, које је поставио са војском: ама беше све до трунке опљачкано. Кад је ушао Султан у цркву: узањ уђе и мрзост и пустош у светилиште Божије и оскрнавише свето место. Махмуд II, дозове једнога Мувтију

и заповеди му да прочита на амвону обичну молитву; због овога обреда преобрати се хришћанска црква у Мошеју. Пошто је Султан изашао из цркве, дође ка њему неки Србин, носећи му главу цареву. Султан се обрадује, али неверова — већ питаше велмуже, да ли је то доиста глава царева, па кад се је уверио он је целиваше. За тим је пошље патријарху, да би је овај окувао у злато и сребро, те да је сачува како сам зна.

Три се дана продужаваше пљачкање града по услову. Али „трећег дана“ говори турски историк, „гласници велике Порте разгласише непромењиву вољу Султанову, као судбину: заповедаше се војницима да не пљачкају више, да не чине никоме зла већ да живе на миру. Та велика воља би одмах испуњена: мачеви се турише на мах у корице и стреле сместише се у ћоше да се одмарају.“ Овим можемо да довршимо повест о заузетку Цариграда.

Али на послетку не можемо а да не наведемо карактерне речи, којима завршује руски летописац своје причање о освојењу Цариграда. „Тако се заврши рад наших греха, те Махмуд седе на царски престо који је од свих најблагороднији каквих има под сунцем и отпочне да влада су два дела света... Но помисли проклети, — да ли се је свршило што је претсказано за цара Константина, за време Методија патарског и Лава премудрога, да ли се испунише сва знамења о овоме граду; онда ће се да збуде и последње као што је речено: руски ће народ да се судари са турцима, те ће да отме град на седам хумића (брежуљака) са првим законитим владоцима његовим па ће се у њему да зацари.“ Али осташе ова пророштва о судби византије, којима се користеше на овај начин у старој Русији, тек само као праменови уображења; али и у такој прилици рускоме срцу беше пријатно да се теши маштама о величини своје отаџбине кад гледаше у несрећи своју једноверну браћу. „Православни се надају, вели други летописац руски, да ће

пресилни Господ, пошто задоста казни наше грехе опет да распали искру благочасти, која је сакривена као у пухару, у тами злочастих власника, те ће да погори царство нечактивих турака као трње па ће изнова да створи благочасти-вост и православне царевине. Са наших греха по божијем допуштењу безбожни турци, опустише и опљачкаше и покорише својој власти благочастиве државе: Грчку, Србску, Босанску и Арбанашку (?) А наша руска држава божијом милошћу и молитвама пресв. Богородице и свих св. чудотвораца јача, расте и подиже се. Подај Христе милостиви, да наше царство расте и да се подмлађује, рашири докле тече света.“ (В. Ч. XXXII. 281.)

Слово на Цвети.

„Осанна, благословенъ градый
ко има Господне!“

Шта не чини љубав људи бл. браћо, када дозна да им владалац, био овај цар или краљ и кнез, у средину њиову долази? Ту се чини велика спрема за дочек, ту се ките куће и зданија заставама, ту се осветљава место, старо и младо обучено излази на сусрет, да дочека свог високог госта, девојчице у бело обучене простиру цвеће по путу, којим ће то високо лице проћи, венцима и усклицима радости поздрављају посетиоца свога. Ту се разлежу гласи од звона, ту се чује пуцњава прангија из пушака а млади коњаници први предусретају свога милог госта; једном речи, ту је све весело и радосно.

Но гле! данас долази у Јерусалим не прости цар, већ цар над царевима, владар над владарима не у накиту и у блеску, не у пратњи свите, великаша и телохранитеља, не! — но „градетъ кротокъ, сѣдлай на жребати осли.“ Па кад тако просто а не сјајно дође, да како привуче себи срца

толике множине народа, како изазва себи торжанствену песму?

Приближно се већ празник пасхе. Свако је ил из далека или из близа хитило у Јерусалим, да на Пасху принесе у храму жртву. И сам Христос у пратњи својих ученика ишао је у Јерусалим да сам себе принесе на велику жртву за грехе целог света. На путу дозна, да му је друг и пријатељ Лазар у Витанији, оближњем месту до Јерусалима, умро, те се сврати у Витанију и ту Лазара, који је четир дана у гробу лежао и већ на трулеж ударао, силом Божаства свог из гроба, из мртвих подиже. Кад је то највеће чудо свршио, пукне глас од уста до уста те многи народ из Јудеје дође тамо, „не само Исуса ради, но да и Лазара види, кога подиже из мртвих.“ А кад се прочује, да Христос долази у Јерусалим на Пасху, поврви народ силан на сусрет том божанственом госту. Једни с гранчицама у руци, други резаше врбицу и бацаху по путу; неки скидаше своје хаљине са себе и простираху по путу, а сви скупа с невином децом појаху победну песму: „Ослина, синџ Давидовџ! Благословен, који иде у име Господње, цар Израилев!“ Сваког су упрте биле очи у Христа, сваки је гледао, да се може до њега прогурати, да види онога, који оно велико чудо у Витанији учини: „Сего ради и срѣте Ђго народџ, ико слыша Ђго, сје сотворша знаменје.“ Множина народа изјави усклицима своју радост, па и сами ученици радоваху се с њима, и они с осталим народом славише и у радости хвалише Бога из гласа за сва чудеса што су видели, говорећи: „Осанна, благословенџ грядый!“ А фарисеји не моглоше ни овде мирни бити, но из гомиле народа, осуђиваху поступак пратилаца његових, те му приступе и рекну: „учитељу! запрети ученицима својим.“ На што им Исус одговори: „ако они уђуте камење ће повикати.“

Тако се и приближи самим вратима Јерусалимским. Древни, славни царски град указао се очима његовим у свој

својој лепоти, град Давидов лежао је мирно пред њим, са својим узвишеним кулама и зидовима. Гледећи ту стару славу и красоту, растужи се Месији, те док се ученици његови радоваше и веселише, њему сузе ударише; „угледа град, вели Леванђелиста, и заплака за њим, говорећи: кад би и ти знао у овај твој дан што је за мир твој! али је сад сакривено од очију твојих. (Лук. 19. 41. 42.)

Блажена је била душа Христова и онда, кад је за Јерусалимом заплакао, јер тај се може слободно за блаженог славити, који своју сопствену нужду не осећа, а туђа га се несрећа косне. И у самим сузама љубави и туге огледа се блаженство, које високи, божанствени духови свагда, а слаби људи само у својим најбољим тренутцима осећају. — Међутим ушао је Христос у Јерусалим у пратњи многобројног народа. Све улице препуне народа орише се од усклика „Осана,“ и сав град узбуни се говорећи ко је то? а народ говораше: ово је Исус пророк из Назарета Галилејског.“ (Мат. 21. 10. 11.) Те се сви осем једни Фарисеја веселише и радоваше.

Но дал дуго трајаше та свенародна светковина? Не, већ врло кратко! Брзо нам се представља позориште тужно и ужасно. Онај исти народ, што данас срета Господа нашег с врбицом и гранчицама, што простире пред њим хаљине своје, — тај исти народ наскоро излази пред њега с оружјем и миздрацима, те скида не своје, но његове сопствене хаљине, место „осанна“ бесно виче: „козми козми, распни Ћго!“ Нећу данас говорити о тој страшної повести, а немилостивим Јудејима и непостојанству њиховом, већ хоћу да бацим један поглед на нас саме, те да видим како ми данашњи празник прослављамо.

Ради успомене на ону славну светковину, која се на данашњи дан у Јерусалиму славила, благословила, освештала и раздаје свима нама данас света црква наша врбицу. Она врбица, што су Јудеји у рукама својим држали, била је само „прообраз“ предстојеће победе а почем ми славимо победу

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

одржану и сретамо победитеља смрти, који је већ своју славну борбу свршио, то нас позива света црква, да узмемо у руку друго знамење, знамење хришћанско — крст. „Днесз благодать сѣаго Дѣа насз собра, и кси вземше крестз твој глаголемз“ и проче. С тим знаком изиђимо на сусрет Господу, но пазимо да не повторимо историју о безаконим Јудеима, који су у оно време срели Господа; да од прави војника Христових, не постанемо непријатељима његовим; а то лако може се догодити. Јер кад погледамо по том грешном свету, видићемо, како се често при продаји и куповању безсавесно призивље име Божије, и тим Господа, као Јуда Искариотски продају; како по кадкад рука неправедног судије невином смртну пресуду подписује; како лаж понижава достојанство човека; преваре, криве заклетве, злоба и завист, нештедећи трзају и млаве своје жртве. Но што је још горе, често ти сами пороци облаче се у одело светло, у сјајне хаљине добродетељи; те с тога видимо, како се једни само усти моле Богу, а срцем далеко одстоје од њега; други опет тачно испуњавају спољне обреде, а заборављају суштност закона: *веру, љубав, милосрђе*. Сви ови сретају Господа истина са знаком крста, но не са знаком победе, него знаком осуде своје. Но све ове предусрешће Господ с речима: „*ја вам дадо угледа да и ви тако чините, као што ја вама учиних.*“ (Јов. 13: 15.) *То сам ја свима у лицу мојих ученика реко.. А шта ви чинисте? Ја носих без роптања крст свој од витлејема до Голготе; а ви роптасте на Бога, чим укажеу беду падосте; ја се дадох распети за ваше грехе на крст, а ви нехтедосте распети на њему тело своје са страстима; ја се молах и за непријатеље своје; а ви и другове своје осудисте; ја чиних добро и онима, што ме гонеше и мрзише, а ви чинисте зло и онима, што вас љубише; ви се потрудисте испити чашу препуну наслада грешних на земљи, зато „нѣсть вама части со мною на небеси. Не вѣмз васз“*

Но ако има тако грешних душа, има зацело под кро-

вом матере наше православне цркве и других спасавајућих се. Има и данас мужева који се у закону господњем поучавају дан и ноћ; има благочестивих владара и добротвора рода човечијег; има не подмићени и правични судија; има пастира добри, који би радо душу своју положили за духовно стадо; има стада, које радо слуша глас пастира свога, има богатих, који имаће своје на славу божију на просвету, на помоћ страдајућој браћи својој употребљују; има и бедни, који носе без роптања крст свој за спаситељем. У кратко има праведника, ради којих штеди господ и грешнике. И ови праведници, предстаће судији с крстом, и сваки ће чути изреку: „благі рабе и верни... вниди в радост господа твога?

Видимо љубезна браћо! да су међу онима што данас прате Христа у Јерусалим, и они који га разапеше; да је међу њима и Јуда, који га издаде; видимо Петра, који га се трипут одрече. Па шта би с њима? јудеји бихе одбачени и расејани по свом свету; Јуда Искаријотски погибе, а Петар спасе се зато, што: „плакса горко“ дакле што се трже и покаја. Видимо како су неки од јудеја постали кћери Сионском, а други Вавилонском; па и нама данас од воље је да будемо једни ил други, јер цар није дошао само једним јудејима, но он долази и данас свакој души хришћанској, — ово у светим тајнама, ово у лицу мање браће своје. И не само да нам долази, но нас све призива у заједницу: „ево стојим на вратима и куцам. ако ко чује глас мој и отвори врата, ућићу к њему и вечераћу с њиме и он са мном?“, (апок. 3. 20.)

Блажена је она душа, која послуша тај глас господњи, и сазна време посете. Блажени они, који с пуним срцем, правом вером и чистом љубави, као што су негда на данашњи дан апостоли и ученици, долазећем Христу Господу, с врбицом на сусрет изићи и радостно усклицавати могу: „Осанна, благословенз гради ко има господне!“ Амин.

— оца доп. ожедн. еван. апост. хришћан. В. Николајевић

Србске Катихезе на основу синодалнога катихизиса

(Од прота Н. Беговића.)
(Продужење.)

Катихизис.

Дієцо! довђе училисте вієру на прсте. Помагали смо се иконама и светковинама. Одседе помагаћемо се књигом овом. Отворите први лист у катихизису. Читај ти Душане! — стани сад. Ја ћу то разјаснити:

Запамтите: та се књига зове *Катихизис*.“ Из те књиге учи се вієра „*Православна*.“ Нађите те двіє рієчи: подвучите са оловком те обадвііє рієчи.

Пазите да вас питам; како се зове књига из коіє учите вієру? кажи ти Стево? сви реците то! — како се зове наша вієра? кажите сви! — аіде напиши те двііє рієчи на табли, ти Милане! —

Дієцо! Катихизис іє ваш написан „*србски*.“ Нађите ту рієч. Покажи са прстом ти Драгутине, гђе пише србски? *Добро!* Подвучите ту рієч са оловком. Аіде напиши на табли ту рієч ти Младене! —

Пазите: Катихизис іє писан србски, за „србску дієцу.“ Ви учите ту књигу. Дакле чија сте ви дієца? кажи ти Бошко. *Србска!* да богме.

Аіде напиши на табли „србски крст“ ти Душане! — прочитај та четири слова, ти Душане! — напишите сви *србски крст* са оловком у књиги. Како се іош зове „србски крст? *Реците* сви *Грб србскога народа*.

Оваі насловни лист катихизиса нашега даіє прилику катихети, да може ученике своіє свагда према њиовом узрасту и школском разреду обавієшћавати, то из историіє наше цркве; то из повієснице србскога народа. А уієдно добива прилику и за повієсницу аустријанске царевине, и ту разне народе и вієре. Толико додаієм овђе као опомену како іє покоіни Раић имао у виду — нашу *народну цркву!*

Слава буди Раићу зато! Ја ћу ухватити мјесто на коме ћу дати неколико примјера, како сам ја идеју Раићеву још пространије са успјехом развијао.

„Вступленије“

Што је гођ ту написано, то је све изпрекрштано, и баш цијели несмисао за катихизис „мали“ - Види се из тога родољубива жеља писчева; али он није катихета! добро га напућује стих намјештени из псалма: *да учитељ купи дјецу око себе*, и већ даље; али он то не пази, него даје да дјеца питају учитеља, а поводом словенскога стиха! на истом дјецу србска!... Кад је онако исправно намјештен наслов Катихизиса, онда је „вступленије“ сувише и, баш досада за дјецу и учитеља. Највише, ако је баш хтео одпочети са уводом, могло је доста бити са питањем: „шта се учи из катихизиса?“ Одговор оваки: „из катихизиса учићете вјеру, љубав и надежду, па да будете сретни и спасени! — а тако је цијели катихизис без методичкога плана и катихетичке тачности. А осим тога језик и слог не да ни помислити, да би се том књигом србска дјеца дала освојавати. —

Зато сам ја себи и дјеци олакшавао тај посао, те сам се на катихизис једва наслоњао, а радио сам према дјецу и школи. Изостављао сам све из те књиге, што наводи на сумњу и вређа урођено србско осјећање у вјери: разблажавао сам „безумно“ питање и, познату саблазан... Спремам свакога на то, да нетражи овђе од мене систематичне катихетике: него ја дајем само кратак извјештај о моме раду, еда се коме толико допадне па да узме прионе. Ево даље редом мога пословања!

Читај „вступленије“ ти Милошу! „придите чада,.. Пазице дјецо! то је узето из св. писма. Пророк Божији зове нас дјецом — оће да дјеца послушају своје учитеље; па ће научити Бога се бојати. (Ово се разломи на питања са

свом діецом, а после кажу текст словенски на памет и, ово тумачење.) тко нас зове діецом? како нас зове про-рок? гђе сте ви сад? у школи. Око кога скупљате се? — око учитеља. Какви да будете? — послушни. Што ћете научити? кога бојати се; Бога.

Діецо! стари су срби рекли: “Бога се бої, а људи се стиди” (одмах се овђе згодно понови задаћа I. из домаћег поучавања. Додам овако: Бог у св. писму говори — дакле Бог оће да изучимо віеру нашу!)

Г л а с м а т е р н и .

(с руског)

(Продужење.)

У другој разреду, поглавито у богатих дворана и тр-говаца, који теже за дворанима узимљу се у опште упра-витељке туђинке, немице, францускиње, енглескиње, па чак и чешкиње а само не рускиње, іер то ни іе у моди. Шта да ли се рече за ову врсту управитељака? оне су све, разуме се измет њихова завичаја, где не су ни зашта; неке су од њих већ старе слушкиње — њихов живот на дому њихову, за нас остаіе посве не познат. Дуж-ност своју така управитељка врши тачно; као што іої се заповеда, храни дете само како іої се каже и ни пошто не-ће дати детету ни земичке ни млека. Што се тиче чисте преобуке, то ради све како ваља; муштра дете тако, да іої све по мигу ходи те у свима покретима изгледа као год не-ки маторац. Изведете ли га на каку параду, он зна сваки ред парадњи и родитељи не могу да се на чуде чуду де-тињу; али оно што іе најглавни іе зашто се поглавито пла-ћа у правитељкама, дете не зна да заиште хлеба руски а француски или енглески блебеће као прави папагаї. Дете коіе се васпита под надзором туђинкиним нетреба ништа питати о руским стварима; он іе од главе до пете туђинац,

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Немац, Француз, Инглез и штагод хоћете само не Рус. Њему су се певале песме немачке или француске што се и по колибама певају у њих, а у скаскама он је слушао о Амалијама, Луизама, Карлима, Рихардима и т. д. он зна тако рећи за сваку анегдоту немачку или француску, разуме се, страшно сметено; али за руску историју незна ни да је има! што се тиче молитава и уобште верозаконских појмова, то ни да може опепелити дете васпитано од туђинке; и она сама не зна руских молитава, те с тога гледа да улева у њ само презрење према руској цркви. Ако ли је католичкиња, она се брине и труди сваки дан и час да улије у дете расположеај према католичанству, па чак их има таквих које тумаче различите историке о католичким свецима; у осталом деца така што их туђинке васпитају остају без икакве вере. Ја се само дивим, како досад наши свећеници на обраћају никакве пажње на ову ствар те да спрече ово зло мерама, само не мора бити полицајским. Знајући за грке плодове, којима се хране наша деца туђинским васпитањем, ваљало би да дознаду лек за наше друштво, па да искорене ово грдно зло. што нам кужи млади нараштај. Ваљда бар знају да невера и хладно понашање према отачанској цркви, доиста и само отуд долази што нам туђинке васпитавају децу; а ово кужно и упропаствљиво васпитање са злим послецима својим, у нас не само да се умаљује, већ као што мода захтева, расте не данима него и сваким сахатом. Ми сад налазимо управитељке и доиље немице или францускиње чак и у оним породицама, које пре десет година држаше за несрећу кад би им у кућу дошао туђинац. Али родитељи, обузети модом већ ништа на то не држе. Њима се вели, да је за њихову децу још рано да уче начела о вери да они имају још каде узети руског вероучитеља кад деца порасту. Доиста се деца могу учити начелима вере, кад наврше васпитање у доиље туђинке, а учити дете од четир или пет година реченим

стварма зацело је рано и не могуће. Но овде ни је реч о начелима већ о васпитању и верозаконским чулима на поредо с правилима православне цркве. А ови се осећаји тек и лепе и пријатнији у младим годинама, кад млади ум живо прима и памти све у печатке, а ово скупо време детиње, у коме га васпитавају туђинке или пропада без верозаконске хране, или што је још грђе дете наследи противан дух према православној цркви. Од туд после и бива да се одриче вредност начелима православне цркве и човек таким васпитањем задахнут остаје за свагда хладан према отачанској цркви и у одношају спрам вере, или у згодној прилици, кад падне у замке, погази веру. Гадан упечаток што га производи поглед прве периоде на основно васпитање, у садање време све се већма шири у руском друштву; но тешко да је и трећа периода кадра да даде извесније упечатке. Ова се периода обично почиње у шестој или седмој години, кад се деца дају под надзор управитељкама; у то се доба зепочиње по општем појму право васпитање, у то се време деца тек почињу учити науци. Управитељке се у нас деле на туђинке и домаће, разуме се, да се предпостављају прве другима, оне се узимљу у боље и богатије куће и по цени деле се на неколико врста. На прво место долазе енглескиње, за њима швајцарке, па францускиње и на последку немице а за њима чешкиње које знају немачки. Неке су од њих доста образоване, а неке осем рођене граматике више ништа не знају. Руске су управитељке свагда добро образоване, које су свршиле течај у јавном или ма уприватном заводу па често још с одличним успехом. Али опет њих слабо цене, туђинке више вреде и ако више ништа незнају осем свога језика. Рускиње узимљу за управитељке тек у крајној невољи, кад већ нема туђинке која би пристала на цену коју може и хоће да плати понека кућа. Кад узму рускињу за управитељку они је држе као од милости, то се често чује у разговору док се туђинци улагују и угађају свим њеним ћудима.

Продужиће се.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Цркви у варошици Рачи, окр. крагујевачком поклонили су трговачки, терзиски и абаџиски еснаф једно звоно у вредности 131 ₪ ћес. На оваком побожном дару, свештенство са таторима поменуте цркве изјављује дароватељима искрену благодарност, тврдо уверени, да ће и осталим благочастивим хришћанима мило и топло на срце пасти, што се међу побожним хришћанима с дана у дан све већа и већа свијест у подпомагању благотворних цијели пробуђује.

У В. Рачи

20 Марта 1870.

У име свештанства и татора
татор

Петар Ђурта.

НЕКРОЛОГ.

Х. Моисеј иеромонах м. Клисуре у округ ужичком представио се у вјечност 13. Јануара.

Михаило иеромонах м. Жиче у округу чачанском представио се у вјечност 18. Фебруара

Леонтије настојатељ м. Никоља у округу рудничком прставио се у вјечност 24. Марта

О Г Л А С И.

Учитељ обреновачки Светозар Михаиловић 25. пр. месеца рукоположен је за ђакона и одређен да служи при цркви обреновачкој.

Алекса Јовановић свештеник Бресначка из округа рудничког постављен 26. Фебруара за почасног члана иепархијске ужичке консисторије

Данило иеромонах м. Жиче постављен је 21. Марта за настојатеља м. велућа у окр. крушевачком

Теодосије иеромонах м. Наупаре премештен је 21. Марта у м. велуће

Василије иеромонах м. Никоља постављен је 27. Марта за настојатеља истог манастира у округу рудничком

Максим иеромонах м. Раче из округа ужичког по молби премештен је 28. Марта у м. жичу